

مراکز «سراج»؛ گامی در مسیر عدالت درمانی و ارتقای سلامت روان اجتماعی

اینجا چراغی روشن است

گزارش

مرجان قندی

گروه گزارش

وزارت بهداشت در این مقطع که سلامت روان به یکی از دغدغه‌های اصلی جامعه تبدیل شده، با راه‌اندازی مراکز سلامت روان جامعه‌نگر «سراج» گامی بلند در مسیر عدالت‌درمانی و ارتقای سلامت روان جامعه برداشته است. این مراکز با تمرکز بر مناطق محروم، تلاش دارند خدمات تخصصی روانپزشکی، روان‌درمانی و مددکاری اجتماعی را در دسترس همگان قرار دهند؛ افرادی که به‌گفته مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و آسیب‌های روانی و اجتماعی در کشور باشد.

محمد رضا شالیاغان، مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت با اشاره به زیرساخت‌های سلامت روان در کشور، توضیح می‌دهد: «سیستم سلامت روان در ایران از دهه‌های گذشته بر پایه مراکز جامع سلامت و خانه‌های بهداشت بنا شده است. این مراکز خدماتی مانند مراقبت‌های پزشکی، مامایی، واکسیناسیون و مراقبت از کودکان و مادران باردار را ارائه می‌دهند. او می‌گوید: «حدود ۱۰ سال قبل، خدمات روان‌شناختی نیز به این مراکز افزوده شد و تعداد روان‌شناسان فعال در شبکه‌های بهداشتی درمانی به بیش از ۳ هزار نفر رسید. با این حال، بیماران مبتلا به اختلالات شدیدتر مانند اضطراب، افسردگی، بیماری‌های روان‌پزشکی و افکار خودکشی، نیازمند خدمات تخصصی‌تری بودند که معمولاً به بیمارستان‌های روان‌پزشکی ارجاع

داده می‌شدند. این روند با چالش‌هایی مانند کمبود تخت‌های بستری، فاصله مکانی زیاد و محدودیت‌های زیرساختی همراه بود؛ مسائلی که ضرورت ایجاد مراکز تخصصی‌تر و در دسترس‌تر مانند مراکز سراج را دوچندان کرد.» مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت با اشاره به راه‌اندازی مراکز سلامت روان جامعه‌نگر «سراج» در سراسر کشور، این اقدام را گامی مهم در تکمیل فرآیند ارائه خدمات سلامت روان در چهارچوب نظام ارجاع می‌داند و می‌گوید: «تمرکز اصلی در جانمایی این مراکز، مناطق محروم و آسیب‌پذیر کشور بوده است. جایی که دسترسی به خدمات برای ارتقای سلامت روانی اجتماعی محدود و آمار آسیب‌های اجتماعی و خودکشی پایین‌تر است. هدف از این توزیع، کاهش نابرابری‌های منطقه‌ای و ارتقای دسترسی به خدمات روانپزشکی، روانشناسی و مددکاری

تمام افرادی که به مراکز سراج مراجعه می‌کنند، ابتدا به مراکز جامع سلامت مراجعه کرده و پس از تشکیل پرونده، وضعیت

روانی آنان توسط پزشک، روان‌شناس و مراقب سلامت بررسی می‌شود.

در صورت نیاز به خدمات تخصصی‌تر، این افراد برای اقدامات تکمیلی به مراکز سراج ارجاع داده می‌شوند.

روان‌پزشکی، درمان‌های نوین، مدیریت موارد و نظارت بر عملکرد آنان می‌شود.» او توضیح می‌دهد: «پس از ترخیص بیماران روان‌پزشکی، مراکز سراج وظیفه پیگیری وضعیت آنان را برعهده دارند تا از سفرهای طولانی و هزینه‌های اضافی جلوگیری شود. در واقع، این مراکز در موارد نیاز به بستری در بیمارستان و بخش‌های روان‌پزشکی نقش تسهیل‌کننده و پس از ترخیص نقش حمایتی و نظارتی را ایفا می‌کنند؛ بویژه در مناطقی که فاصله محل زندگی افراد تا مراکز درمانی زیاد است.»

ضرورت حمایت نهادهای دولتی و محلی برای توسعه پایدار طرح سراج

مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت یکی دیگر از فعالیت‌های کلیدی مراکز سراج را همکاری با اهالی محل، خیرین و سازمان‌های مردم‌نهاد عنوان می‌کند و می‌گوید: «این مشارکت‌ها نقش مهمی در تقویت خدمات درمانی و حمایتی ایفا می‌کند، بویژه در مواردی که هزینه‌های درمان برای بیماران چالش‌برانگیز است. چنین همکاری‌هایی می‌تواند از قطع روند درمان و بازگشت بیماری جلوگیری کرده و در کاهش هزینه‌های کلی سلامت روان مؤثر باشد. خدمات سربایی در کشور نسبت به درمان‌های بستری هزینه کمتری دارد و با مدیریت مناسب، می‌تواند نقش مؤثری در بهبود سلامت روان افراد جامعه ایفا کند.»

او به نقش مهم فرمانداری در شهرستان‌ها، بویژه در مناطق کوچک و خارج از شهرهای بزرگ اشاره می‌کند و می‌گوید: «با حمایت و هماهنگی فرمانداری‌ها، می‌توان خدمات سلامت روان اجتماعی را توسعه داد و مشکلات اجتماعی مانند بیکاری، مشکلات مالی، مسائل قانونی و نیازهای دیگر را که خارج از حوزه مستقیم وزارت بهداشت است، از طریق نهادهای دیگر مانند بهزیستی، کمیته امداد، قوه قضائیه و آموزش و پرورش برطرف کرد. این همکاری‌های بین‌بخشی، باعث می‌شود که مشکلات جامعه به صورت جامع‌تر و مؤثرتر حل شوند و ارجاع‌ها از مراکز دیگر به مراکز سراج و بالعکس به صورت هماهنگ انجام شود.»

۱۳ مرکز فعال در استان تهران با ارجحیت مناطق کم‌تر برخوردار

مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی

و اعتیاد وزارت بهداشت با اشاره به روند توسعه این طرح، توضیح می‌دهد: «طرح سراج از سال ۱۳۹۴ در شهرهای بردسیر، اسکو و قوچان به‌صورت آزمایشی آغاز شد و در فاز دوم، در ۶ استان دیگر نیز به مرحله اجرای آزمایشی رسید. در این مرحله، منطقه ۱۷ تهران، شهرستان بهارستان در استان تهران، اردکان در یزد و استان‌های مازندران، کردستان و زنجان نیز به طرح اضافه شدند. پس از آن، ۱۲ استان دیگر نیز به این شبکه پیوستند.»

شالیاغان می‌گوید: «طی چند سال گذشته حدود ۷۰ مرکز سراج افتتاح شده و پیش‌بینی می‌شود با توجه به نیازهای منطقه‌ای و جمعیتی کشور، تعداد مورد نیاز در کل کشور ۳۰۰ مرکز است. با این حال، سه استان هنوز فاقد مرکز سراج هستند که البته برنامه‌ریزی برای راه‌اندازی مراکز در دست اقدام است و توسعه بیشتر نیازمند حمایت‌های گسترده‌تر از سوی نهادهای دولتی و غیردولتی است.»

او به وضعیت مراکز سراج در پایتخت اشاره می‌کند و می‌گوید: «در حال حاضر، در استان تهران با توجه به جمعیت بالا و آسیب‌های موجود در مناطق حاشیه‌ای، ۱۳ مرکز سراج فعال هستند و نتایج مثبتی از خدمات این مراکز مشاهده

نتایج امیدوارکننده از فعالیت مراکز سراج

شالیاغان با اشاره به نتایج اولیه فعالیت این مراکز می‌گوید: «مراکز سراج توانسته‌اند در کاهش شیوع خودکشی، جلوگیری از تشدید مشکلات روانی و اجتماعی و بهبود وضعیت روانی کودکان و نوجوانان نقش مؤثری ایفا کنند.»

مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت با اشاره به حجم بالای مراجعات به مراکز سراج، توضیح می‌دهد: «در سال گذشته، حدود ۲۱ هزار پرونده جدید در این مراکز تشکیل شده است که نشان‌دهنده نیاز گسترده جامعه به خدمات سلامت روانی اجتماعی است. بیشترین مراجعات براساس شیوع مشکلاتی مانند افسردگی، اضطراب و مسائل خانوادگی بوده، البته بیماری‌هایی نظیر اسکیزوفرنی و مشکلاتی مانند افکار خودکشی در این مراکز مورد توجه ویژه قرار می‌گیرند.»

ویژه گفته او، مراکز سراج خدمات جامع و چندرکنی ارائه می‌دهند که شامل روان‌پزشک، روان‌شناس و مددکار اجتماعی است. همکاری این تیم‌ها برای ارائه خدمات همه‌جانبه اهمیت زیادی دارد و باعث می‌شود که نگاه این مراکز به سلامت روان، فراتر از درمان‌های فردی باشد.

شالیاغان می‌گوید: «در مقایسه با کلینیک‌های روان‌شناسی سطح شهر، مراکز سراج با رویکردی جامع‌تر فعالیت می‌کنند و می‌توانند تأثیر قابل توجهی بر بهبود کیفیت زندگی افراد و سلامت روان جامعه داشته باشند.»

برش

۴ محصول دیجیتال جدید بانک ملی رونمایی شد

بانک ملی ۱۴۰ هزار میلیارد تومان وام قرض‌الحسنه مهربانی پرداخت کرد

بنگاه

مراسم رونمایی از محصولات و خدمات دیجیتال بانک ملی ایران، روز گذشته برگزار شد و مدیرعامل بانک ملی، رئیس شورای فقهی بانک مرکزی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و معاون اجرایی رئیس‌جمهوری در این مراسم به سخنرانی پرداختند. صبح روز ۲۸ مردادماه، مراسم رونمایی از محصولات و خدمات دیجیتال بانک ملی ایران برگزار شد. «هاب ملی» اولین خدمت جدید بانک ملی بود که در این مراسم معرفی شد. مشتریان بانک ملی می‌توانند با استفاده از خدمات هاب ملی، انواع خدمات مالی غیربانکی مثل سرمایه‌گذاری در انواع صندوق‌ها، خرید بیمه مسافرتی، پرداخت عوارض خروج از کشور و بزودی، خرید طلا و نقره دیجیتال و همچنین انواع بیمه‌نامه را به طور حضوری یا غیرحضوری انجام دهند.

«رشد ملی» دیگر خدمت دیجیتال جدید بانک ملی بود که در این مراسم از آن رونمایی شد؛ محصولی که با بهره‌گیری از الگوی تأمین مالی زنجیره تأمین از طریق ابزارهایی مثل بَرات الکترونیک و اوراق گام، فرآیند تأمین سرمایه در گردش بنگاه‌های اقتصادی را سریع، ساده و مؤثرتر می‌کند.

یکی دیگر از محصولات جدید بانک ملی که در این مراسم رونمایی شد، «نو پی» بود که در واقع سرویس خرید اعتباری این بانک به‌شمار می‌رود. با استفاده از این محصول، مشتریان می‌توانند برای خریدهای خرد خود در بازار از اعتبار بانک ملی استفاده کنند. محصول آخری که در این مراسم معرفی شد، «کالا پی» بود که تسهیلات مبادجه در قالب کارت اعتباری تا سقف ۳۰۰ میلیون تومان است و متقاضیان واجد شرایط می‌توانند با استفاده از این محصول، از فروشگاه‌های طرف قرارداد بانک به طور حضوری یا اینترنتی خرید کنند.

بانک ملی ۱۴۰ هزار میلیارد تومان وام قرض‌الحسنه مهربانی پرداخت کرد

نخستین سخنران این مراسم، ابوالفضل نجارزاده، مدیرعامل بانک ملی ایران بود. او با ارائه آمار عملکرد طرح مهربانی بانک ملی گفت: «در کمتر از دو سال، بیش از ۲۰۰ هزار میلیارد تومان اعتبار منابع از طریق طرح مهربانی جذب شد و پنج میلیون نفر در این طرح سپرده‌گذاری کردند. همچنین به یک میلیون و ۳۰۰ هزار مشتری، ۱۴۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات قرض‌الحسنه پرداخت شد.» او همچنین تأکید کرد: «براساس برنامه‌ریزی انجام شده و با مشورت دولت، در سال آینده ۵۰ درصد از شعب بانک ملی تغییر وضعیت خواهند داشت و با مأموریت‌های جدید فعالیت می‌کنند. همچنین با تأکید رئیس‌جمهوری، تقویتی

اختیار به استان‌ها انجام و شعب بانک ملی در سه دسته تقسیم‌بندی و حدود ۳۰ درصد به اختیارات استان‌ها افزوده شد. حدود اختیارات همکاران در استان‌ها نیز مناسب ارزیابی شده است.» نکول در بازپرداخت وام‌های قرض‌الحسنه تقریباً صفر است. غلامرضا مصباحی مقدم، عضو مجلس خبرگان رهبری و رئیس شورای فقهی بانک مرکزی نیز در این مراسم با تجلیل از خدمات بانک ملی، بویژه در زمینه قرض‌الحسنه، توضیح داد: «قرض‌الحسنه یکی از بهترین خدماتی است که بانک‌ها ارائه می‌دهند و یکی از نیازهای اساسی اقشار ضعیف جامعه است. بر اساس اطلاعاتی که در اختیار دارم، بانک‌های قرض‌الحسنه و صندوق‌ها نشان می‌دهند که

مشتریان

بانک ملی

می‌توانند با

استفاده از

خدمات هاب

ملی، انواع

خدمات مالی

غیربانکی مثل

سرمایه‌گذاری

در انواع

صندوق‌ها،

خرید بیمه

مسافرتی،

پرداخت

عوارض خروج

از کشور و به

زودی، خرید

طلا و نقره

و همچنین

انواع بیمه‌نامه

را به طور

حضور یا

غیرحضور

انجام دهند

قرض‌الحسنه پرداخت و گفت: «این نرخ کارمزدها که سابقاً روی مانده قرض‌الحسنه در هر سال محاسبه می‌شد، مورد انتقاد و مناقشه قرار گرفت. تعدادی از مراجع تقلید ایراداتی به این موضوع وارد کردند. البته در حال حاضر شاهد آن هستیم که بخش زیادی از قرض‌الحسنه‌ها بدون کارمزد ارائه می‌شود که این بسیار افتخارآمیز است.»

او افزود: «آیت‌الله سیستانی نیز فتوا به حرمت کارمزد داده‌اند و برخی دیگر از مراجع همچون آیت‌الله وحید خراسانی این کار را تجویز نمی‌کنند، اما آیت‌الله خامنه‌ای و امام خمینی اجازه داده‌اند که نرخ ۴ درصد برای یک بار محاسبه و دریافت شود.»

او ادامه داد: «ما در شعبه فقهی بانک مرکزی با بررسی‌های کارشناسان بانک‌ها ی قرض‌الحسنه و گزارش‌هایی که ارائه شده، متوجه شدیم که هزینه تمام‌شده خدمات بانک‌ها برای قرض‌الحسنه حتی به ۴ درصد هم نمی‌رسد، بلکه این هزینه کمتر از این مقدار است. این هزینه می‌تواند متغیر باشد و بستگی به تخصیص منابع دارد، اما به هر حال هزینه تخصیص ثابت است و فرقی نمی‌کند که مبلغ قرض‌الحسنه ۵۰ میلیون تومان باشد یا ۵۰۰ میلیون تومان.»

چه پسا در سال جاری رشد اقتصادی ۳ درصد هم نباشد

در ادامه این مراسم، شمس‌الدین حسینی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به سخنرانی پرداخت و اظهار کرد: «در شرایطی که عوامل غیراقتصادی تأثیر عمیق و سنگینی بر اقتصاد ایران گذاشته‌اند، می‌توان گفت کشور ما همچنان درگیر تبعات جنگ اقتصادی و تحریم‌هاست و باید مدیریت پیامدهای اقتصاد جنگ را نیز در دستور کار قرار دهد.» او افزود: «در برنامه هفتم

توسعه، رشد اقتصادی ۸ درصدی هدفگذاری شده است، اما در اولین سال اجرای برنامه، رشد اقتصادی حدود ۳ درصد بوده و پیش‌بینی‌ها برای امسال نیز کمتر از این میزان است. این امر بدان معناست که برای رسیدن به میانگین ۸ درصد، در سال‌های آتی نیازمند رشد دورقمی خواهیم بود.»

نرخ رشد نقدینگی به ۳۳ درصد رسید

حسینی تأکید کرد: «همچنین در فصل دوم برنامه هفتم، به‌طور آگاهانه اصلاح نظام بانکی و کنترل تورم مطرح شده است. این امر نشان می‌دهد قانونگذار به‌درستی دریافته که مهار تورم بدون اصلاح نظام بانکی امکان‌پذیر نیست. این حال، در شرایط کنونی، رشد نقدینگی به بیش از ۳۳ درصد رسیده و نرخ تورم نیز در حال نزدیک شدن به ۴۰ درصد است. این ارقام نشان می‌دهد که اصلاح نظام بانکی باید با جدیت بیشتری پیگیری شود.»

آنچه که برای بانک پاسارگاد و بانک سپه اتفاق افتاد، می‌تواند تکرار شود

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، تجهیز منابع مالی را یکی دیگر از مهم‌ترین احکام برنامه هفتم توسعه خواند و گفت: «استفاده از ظرفیت‌های بانکداری الکترونیک و دیجیتال در این زمینه بسیار حیاتی است. البته باید توجه داشت که در کنار پیشرفت‌های قابل‌توجه در ارائه خدمات بانکی، نظام بانکی کشور همچنان از منظر پدافند غیرعامل آسیب‌پذیر است و آنچه که برای بانک پاسارگاد و بانک سپه اتفاق افتاد، می‌تواند تکرار شود.» باید از انباشت پروژه‌ها در کلانشهرها بویژه تهران بکاهیم محمد جعفر قائم‌پناه، معاون اجرایی رئیس‌جمهور نیز در آیین رونمایی از خدمات دیجیتالی بانک ملی گفت: «محوری‌ترین سیاست

می‌شود.» مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت بر ضرورت همکاری نهادهای آموزشی، فرهنگی و محلی برای ارجاع بیماران و افزایش آگاهی عمومی درباره اهمیت سلامت روان تأکید کرده و می‌گوید: «توسعه مراکز سراج باید به‌صورت قابل‌توجه و با همکاری مشترک وزارت بهداشت، سازمان برنامه و بودجه، نهادهای محلی و دانشگاه‌های علوم پزشکی و سایر نهادهای ادامه‌یابد تا پاسخگوی نیازهای روزافزون کشور در حوزه سلامت روان باشیم.»

شالیاغان افتتاح صدمین مرکز سراج در بندر انزلی را نمادی از پیشرفت در این حوزه دانسته و ابزار امیدواری می‌کند که با تداوم حمایت‌ها، اثربخشی این مراکز در بهبود سلامت روان جامعه تثبیت شود.

مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت می‌گوید: «مراکز سراج با هدف ارائه خدمات تخصصی و جامع در سطح محلی و جامعه‌نگر، نقش کلیدی در کاهش بار مشکلات روانی و اجتماعی دارند و با همکاری نهادهای مختلف، تلاش می‌کنند تا سلامت روان و اجتماعی جامعه بهبود یابد.»

دولت وفای ملی، تمرکززدایی، توسعه متوازن و تبعیض مثبت به نفع مناطق محروم است. این سیاست در حوزه بانکی به این معنا تنظیم می‌شود که ریل اعتبارات باید همسو با مزیت‌های واقعی یک منطقه تنظیم شود و از انباشت پروژه‌ها در کلانشهرها بویژه تهران بکاهیم. رئیس‌جمهوری این روزها به‌شدت این موضوع را دنبال می‌کند تا با توقف گسترش صنعت در تهران این روند را به سمت سواحل، کریدورها و مناطقی که به آب دسترسی بیشتری دارند، همچون سواحل بکتر و خلیج فارس، سوق دهیم.»

خروج بانک‌ها از بنگاهداری ضرورتی غیرقابل‌تعمیق است

قائم‌پناه افزود: «در این الگو بانک‌ها با جهت‌دهی هوشمند تسهیلات، بازوی اجرایی عدالت سرزمینی هستند تا شغل پایدار بسازند و شکاف‌های منطقه‌ای را کاهش دهند. در کنار این امر باید توجه به محیط زیست و آب خط قرمز سیاست‌های اعتباری بانک‌ها باشد. نباید آینده ایران گروگان تصمیمات امروز باشد. به تشریح رئیس‌جمهوری هرگونه بارگذاری صنایع آب‌بر در فلات مرکزی و کم‌آب باید متوقف شود و پیوست آب و محیط زیست باید پیش‌شرط تخصیص اعتبار در همه بخش‌های کشور باشد.» او در اظهارات خود تأکید کرد: «رونق تولید وقتی ماندگار است که با ظرفیت اכולوژیک کشور همساز باشد. منابع مالی مهم‌ترین اهرم برای تحقق این امر است. خروج بانک‌ها از بنگاهداری ضرورتی غیرقابل‌تعمیق است. بانکی چابک است که ترازنامه‌ای شفاف و متوازن دارد و سرمایه‌اش در خدمت مدیریت ریسک و تأمین مالی تولید قرار داشته باشد. این مسیر برای سلامت نظام بانکی و رونق بخشی واقعی اقتصاد لازم است.»